Број 69. У Новом Саду, у уторак 28. марта 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију и Немачку: на четврт године 9 круна, а за све остале стране земље на четврт год. 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 60 потура сваки пут.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Подела Балкана.

Из Петрограда нам стиже кобна вест. Као да спремају смрт балканским народима. Као да су већ бацили силници коцку и поделили ризе њихове, а сад треба да потпишу о том уговор.

Не верујемо потпуно у ту вест. Али није ни немогућа. Јер је нешто у том правцу већ учињено. Ово би био само корак даље у „словенској политици“ грофа Муравјова.

Ми за сад остављамо реч нашем дописнику. Хоће ли се његова обистинити и у којој форми, уверићемо се. Али толико велимо већ данас: — Има дипломата тако „далеког погледа“, да виде све, само не виде, шта им је пред носом. Они мисле, да је Бог створио државе и народе, да се господа дипломате играју с њима, као што „тракелери“ праве од дрвета лутке и куће, да се деца и играју с њима. И те дипломате у својој памети мисле, да ће народи и државе остати тамо, где их они поставе, као што то чине оне дрвене лутке и пајаци. Историја је показала, да то није тако. Опасно је лоптати се с народима. Тешка је то лопта. Кад се захука, хоће кад год да сломије руку, која је хвата, или хоће играча да удари по сред лица...

А сад ево шта вели наш дописник о великом плану грофа Муравјова.

* * *

Петроград, 24. марта.

У Красном Селу, царевој резиденцији, биће подписане две конвенције — једна међу Русијом и Бугарском, а друга Русијом и Аустријом. У исто време са тим конвенцијама подписује се смртна пресуда Србији, која има да благодари једино несрећном Милану. (Свакојако и грофу Муравјову а и другима. Пр. ур. „Заставе“.).

Прва конвенција закључује се у овоме: Бугарска кнежевина уступа Русији под „најам“ на 50 година југозападни део луке Бургас, где ће бити подигнута угљена штација за црноморску руску флоту и место једног малог руског гарнизона. Мисија последњег биће у томе, да мотри на Цариград. За то Русија даје у зајам Бугарској 1 мил. рубаља осим годишње плате за Бургас, и гарантује за краљевску титулу њеном кнезу, који за то мора примити православље. Да би се још јаче учврстиле везе међу Русијом и Бугарском, кнез Фердинанд, будући краљ Бугарске, ожениће се једном руском великом кнегињом, и по свој прилици са Јеленом Владимировном.

Но најглавнији је пункт у конвенцији онај, који наводи, да Русија на вечна времена узима под своју моћну заштиту и покровитељство цео бугарски народ и његовог владаоца, и гарантује му уједињење са потчињеним његовим делом. Овуће конвенцију подписати цар, министар иностраних дела гроф Муравјов и бугарски војни министар Паприков, који је већ и стигао овамо.

Друга конвенција закључује се са Аустријом, којој Русија уступа Србију, „сфери аустријских интереса“ одричући се свог традиционалнога историчког покровитељства и заштите над тим несрећним народом, који је подлегао једном тиранину.

Ова последња конвенција најбоље говори, да је Србија давно продана Аустрији с Миланом, који је то још пре неколико година испланирао и због тог позатварао и изагнао народне вође.

Ову ће конвенцију подписати тако исто цар, Муравјов и аустријски посланик у Петрограду.

Биће закључена још трећа конвенција — са Бугарском и Црном Гором, но о томе јамачно боље знаду у срп. земљама него овде.

У овд. словенофилским круговима све ово изазива велику узрујаност.

Међутим овде не престају говорити о великом значају доласка царевог, који чабе не долази у Москву, срце и светињу Русије. Сви очекују и појаву некаквог манифеста, који би требао да послужи као продужење оног прочитаног манифеста 12 августа 1898. год. о разоружању. Говори се о малој демонстрацији негде на граници, коју ће учинити руска војска. За то ће време цар бити овде, где се увек састављају и читају такви манифести. Зна се позитивно да ће цар пробавити овде цео април месец и живиће сасвим просто као обичан човек. То је сам исказао речима „да жели да се одмори у Москви, то с тога му не треба никаква полиција и стража“.

Нови Сад, 27. марта

Не иде даље! Дође време, да ово признају и министари-председници Угарске и Аустрије. Наш заједнички војни министар тражио је у заједничкој министарској седници велике војене издатке за нове топове и војску.

Томе се одупрла оба министра-председника и заједнички војни министар — одступа. Он је говорио: Мора бити, јер то захтева положај и политика наше монархије! А министри-председници одговорише: Не може бити, јер то не могу да издрже народи.

Давно смо то говорили и предвиђали, да Аустро-Угарску може поред њене досадање политике да постигне судба — Италије. Италија беше први мртвац тројног савеза. Толико се исцедила на војене цели, (само да би и даље заузимала „достојно место“ у тројном савезу) да је клонула и малаксала, а њен гладни народ поче да се буни...

Ми смо вазда говорили, да ће наше злосретне дипломате довести Аустро-Угарску дотле, да ће она бити други мртвац у кући тројног савеза. И ево — не иде даље. То изрекоше оба министра-председника.

Шта мисли о томе угарска влада, сведочи уводни чланак „П. Лојда“ од прошле недеље. Он пише: „Има нешто што је јаче и од „категоричког императива“, а то је финансијска и економска — немогућност. Ми не можемо више! Истина, каже се у извесним круговима, да на све има новаца, само не на војне цели Није тако. Нема довољно новаца за просвету, нема за правне реформе, нема за унапређење привреде. Ко види како нагло напре-

---

ПОДЛИСТАК.

МАРТИН СТЕЈН И ПАВЛЕ КРИГЕР.

По новинама „**Die Nation**“.

II.

Што се тиче председника Транзвала, старога Павла Кригера, он вам је већ одавна предмет народног обожавања с једне, и мржње Енглеза с друге стране, те је о њему мало што новога рећи.

Моје прво познанство с њиме било је врло карактеристично. Говоре, да је Транзвал у г. 1896. потрошио 200.000 фун. стерлинга на шпионажу. Мислим, да је један део од те своте допао оним личностима, које су потајно узели мој кофер са списима. Одох из Капштата, где се наоружах препоручним писмима за политичке вође у Преторији Било ми је врло немило, што су ми украли кофер у Блемфонтену, не само због списа, но и због препоручни писама и новца, што све беше у њему. Кад сам провео у Петермарцбургу као гост пуковника Дартисла, шефа главне полиције, дође једном ноћу човек у полицију и остави тамо мој кофер, а за тим га нестаде без икаква објашњавања или молбе за награду. У коферу беше све на свом месту. Па опет говоре Енглези, да су Бури кристољубиви!

Имао сам част да се једном упознам на лађи с једним чланом бурског народног савета, г. Јосте. Сад се сретох с њиме, и он ме без икаквих претходних формалности одведе у кућу председника Кригера. Ту видех војничку стражу, што ме јако изненади. Мало даље беше и патрола. У Блемфонтену нисам видео ништа томе слично.

Ми прођосмо мимо стражу и уђосмо у двор, који је по обиму и унутрашњости својој веома личио на бора иште простог фермера. На наше куцање нико се не одазва. Мој пријатељ отвори врата и ми се нађосмо у коридору, који се протезао кроз целу кућу. На крају коридора куцасмо на једна врата, али ни ту нам се нико не одазва. Па тако још на неколико врата, док најзад не уђосмо у једну собу, где нас обузе облак дима. Помислим, као да смо ушли у клуб дуванџија. Г. Јосте узе ме за руку и одведе ме преко целе собе до дивана, на којем је седео с лулом у зуби, висок, стар, брадат фермер, који ме подсети на библијског пастира.

То беше Павле Кригер. Око њега су седели многи дугобради грађани. Живо су се разговарали северо-холандским наречјем. Никад не ћу заборавити онај осећај дубоког уважења, што ме је обузео, кад угледах ово особито друштво. Стари Кригер изгледао ми је као Мојсеј, који је сишао са горе Синаја са законом у руци и то у часу, кад поражава своје противнике читањем заповеди божјих.

Председник приметивши нас и слушајући, што му шапуће на ухо Јосте, упре у мене свој виловски поглед, а то учинише и педесет апостола, што су седели око њега. После сам чуо, да овај скуп не беше званична обележја, но да су то гости у »деда Павла«, који су дошли, да крај луле дувана и шоље каве пробистре политику. Не могу рећи, да такав пријам беше бог зна како пријатан. Погледи свију устремише се на странца, испитујући га. У свом веку сам имао прилике да се упознам с разним краљевима: црним, белим и жутим, с милијунарима, политичким вођама и другим смртним људима, али, признајем, ни један од ових, ни краљ, ни цар. ни народни представник, није побудио у мени осећај сопственог ништавила тако, као старац Кригер с лулом у зуби. Поштени »скотски краљ« (Vichkönig) проницавао ме својим погледом. Настаде несносно ћутање. Најзад, председник, увидевши, да ја не ћу почети разговор, одаде од себе неки немио воловски глас, изговори кратак поздрав, који би се могао узети и као проклетство.

Зна се, да су појмови о учтивости необично различити. Једном сам у Колорадо био сведок, кад је један пастир назвао свог друга »подлим лажљивцем«, и при том су се обојица смејали од срца таком оштроумљу, а ова господа би један другог убили из револвера, кад би се један од њих усудио да каже тако што. Ја имадох срећу да одпарирам суров пријам председников снажним гласом, што је изазвало општи смеј, и од тада поста мој положај сношљив у Преторији.

Доцније сам чуо много занимљивих анекдота из живота Кригерова, па и сам Кригер ми је причао по нешто из своје младости. У Капштату чешће можеш наићи на Енглезе, који говоре о »деда Полу« с извесним презрењем, сматрајући га као лажна глумца. Но на мене не учини он такав утисак. На против, ја при-

дује Немачка, Француска па чак и Русија, тај ће признати, да имамо право. Код нас је све заостало за војском.

То све треба поправити. Ту треба почети. Јер ако у свему осталом не буде увкоро боље, онда коњи и коњаници не ће задржати пропаст. Угарска је доста давала на војне цели. И ако се аустријски јаз не склопи једаред, Угарска ће морати да се брине, да не буде увучена у тај јаз.“ — Дакле, као да у овом погледу почиње свитати и у главама наших дипломата. Али само почиње, јер с друге стране има право и војни министар. Он каже: Ако ви продужујете ову данашњу вртоглаву спољну политику, која нас може довести у сукоб, онда све на страну, и дајте бољу војску и оружје!“ Дакле не може половно.

Као да наступа полако занимљиво доба прелома. Свакојако овако дуже не може!

Нови Сад, 27. марта.

Селова народносна политика. Уредништво Тиса-Банфијева листа „Мађар Со“ хтело је да дозна, шта мисли о Селовој народносној политици, један од оседелих мађарских политичара, а који је и нашем свету добро познат — Људевит Мочари. Тој жељи удовољио је Мочари једним својим писмом, из кога вадимо ово, што долази. Мочари, на име, не види у ствари политике према народностима, никакве разлике међу Селом и његовим претходницима: Тисом и Банфијем. Сел није, вели, згодан човек, који би се могао одупрети струји, што постоји. Може бити да Сел мало блаже говори о народностима, али на делу је као и други. Ја, вели Мочари даље, немам ни најмање наде, да ће Сел у погледу политике према народностима ударити оним правцем, који ја једини држим за добар.

Што се тиче румунске субвенције, вели Мочари, Сел је поступио, као што би то учинио и Тиса и Банфи, кад би им из Беча заповедили, да тако раде. Одговорност пада сада на Села. И доиста је срамота, да нам Беч заповеда. Ти наши стари пријатељи бечки неће никад да нас спрече, да се не брукамо пред народностима. С времена на време баце народностима по где коју кост, да се не би заборавиле у Угарској оне речи о равноправности народности. По мишљењу Мочаријеву, ту је требало забранити субвенцију, али не узети је себи, него је издати Румунима на просветне цели. Јер не треба само једно племе да се развија и напредује, него сви народи у Угарској. Требало је на место субвенције давати из државне благајнице припомоћ, као и свима другим вероисповедним школама. Па и ту не застати, но у смислу народносног закона од 1868 г. подићи једну-две државне гимназије с румунским наставним језиком. Позвати их на договор, где би било најбоље, да се гимназије подигну. То исто учинити и Србима и Словацима.

Али знам, вели честити старац пре завршетка, да је Сел врло далеко од тога, а на завршетку вели, ако и каже по који од мађарских читаоца, да је оваква моја политика будалаштина, нека бар не пореče, да у тој будалаштини има системе.

Нови Сад, 27. марта.

Српско-румунско питање и саборски одбор. О овој ствари пише „Србадија“ ово:

„Саборски одбор решио је да прикупи све списе, који се односе на манастир Ходош па да покрене парницу (против Румуна). Ово на први поглед изгледа са свим лепо, али, ако се то не учини одмах то ће догодине бити тридесет година како су Румуни заузели ову српску задужбину те ће онда сав посао бити узалудан. То треба имати на уму па треба ствар пожурити, а како ствари код саборскога одбора иду, то знамо, па се бојати да на томе и не остане.

Но саборски одбор је решио још да његова три члана: Јосиф Јагић, др. Тоша Недељковић (он више није члан, ур.) и Иларијон Руварац проуче спорно питање између Срба и Румуна. Морамо казати отворено, да смо од тих људи очекивали бар мало више такта, али видимо, да ни тога нема, јер да има, то не би тако наивно признали, да им ни суштина тога питања није позната, а овамо седе у саборском одбору десет година а за све то време Румуни раде и насрћу на наше опћине. Дакле шта је наш саборски одбор проучавао кад није проучио тако важно и горуће питање?

Но пустимо ту господу нека сада проучавају то преважно питање, а ми ћемо приметити ово: Румуни за те ствари бирају људе из ових крајева, где се све пред њиховим очима догађа и ти су већ по приликама и положају упућени, да проучавају то питање и да његов развитак прате, па су кадри онда ствар водити и ствари помоћи. Међутим наш саборски одбор изашиље једнога из Барање, другога из четири манастирска зида, који ће у напред тврдити да је то све румунско, јер знамо да он ствара разлоге и из ваздуха да исмеје и омаловажи све што је српско, и да докаже, да Срби ништа немају. Трећега из Земуна, који у своме веку једва ли је Румуна видио а камо ли да су му познати одношаји између Срба и Румуна у Банату. Па да ли су ти кадри проучити та питања за неколико часова у појединим епархијама колико ће се тамо бавити?“

Дакле истина је.

Београд, 26. марта.

Што се говорило и говорило, то се ево и збило. Разрезује се пореза на зараду и међу трговцима настао је лом. По целој земљи држе се зборови. шиљу се у Београд изасланства и сва је нада, да ће краљ Александар спасти трговце од ове беде. Други се не надају ни чем и они да би спасли оно што имају, продају сву робу и затварају радње.

У Београду је изабран ужи одбор трговачког удружења, израдио је преставку и подноси је краљу. По себи се разуме, да се у тој представци јасно износи, да трговци морају пропасти, ако се не укине ова неправедна пореза на зараду.

По београдским улицама и београдским листовима, само се чују гласови: и ова је радња затворена; и овај је престао да ради. Та и та радња постоји на овдашњој пијаци већ 50 г. Шеф ће платити ту ужасну порезу за прва три месеца и онда ће спустити ћепенак.

Један опет бакалин пао је у очајање, кад је видео, колико порезе мора да плаћа. Плакао је као мало дете, али није ни чудо. До сада је плаћао 104 дин. пореза, а сада му одмерено 1837 динара. Није ли то ужасно. Друга једна занатлијска фирма плаћала је до сад 730 дин. порезе. а сад јој досуђено равно 12.265 78 дакле седамнаест пута више. И на самој царинарници београдској испоставило се и званично потврдило, да је та фирма у целој прошлој години увезла за 44 хиљаде дин. робе, јер фирма ради само са робом, која се у Србији произвађа. Све кад би трговац ту робу на страни и украо, да га не кошта ни паре, он ипак не би био у стању да тако грдну порезу плаћа. И је ли онда чудо, што је и та трговачка кућа решила да спусти ћепенак.

Код пореског одељења влада права галама. јер се почеле примати жалбе против порезе на зараду. И шта мислите, на сваку жалбу мора се прилепити ни мање ни више већ таксена марка од 2 динара. Па ипак је скоро већ нестало марака, толика им је прођа.

По гостионама, улицама, приватним кућама, чује се само разговор о порези на зараду, и шта ће бити с трговцима, ако овако остане. И свако се у чуду запитати мора, откуда се и могло доћи на ову јединствену замисао, да се скупштини овакав сакат закон о порези поднесе и ова да га усвоји. Ако се ишло са овим законом само за тим, да се скрши слободни дух трговаца, те и они да се потчине некако упливу политичких власти, онда је нешто друго.

А по свему судећи и изгледа, да је тако. Но каквим ће ово плодом уродити?! Но, па то ћемо врло скорим и искусити.

Политички преглед.

Угарски земаљски сабор и сазив делегација. Угарски земаљски сабор састаће се 11. (24.) априла о. г. Тада ће се прочитати краљево писмо, којим се сазивају делегације за 12. мај. Тада ће се извршити избор делегата.

Заједничко саветовање министара. У прошлу суботу су завршена заједничка министарска саветовања и установљени су нацрти за годишњи заједнички прорачун у год. 1901. Заједнички војни министар Кригхамер тражио је био и сувише велику своту за ратне потребе, али је после одступио од тога и умерио своје захтеве. Сад су веле те своте удешене саразмерно према потреби заједничких установа, да се ове могу развијати. Овогодишња свота је мало већа но лањска. Сел и Лукач вратили су се у вече у Будимпешту.

Хоће да одступи. Заједнички војни министар Кригхамер сачекаће, веле неке будимпештанске новине, састанак делегација, па ће онда одступити. Узрок томе одступању је, што му се није дало онолико на ратне потребе, колико је тражио.

Код руског цара. Позната је ствар, да је бугарски војни министар Паприков отишао у Петроград, како веле бугарски листови, у врло важној мисији. У прошли петак био је Паприков код цара Николе II. у аудијенцији.

Две три о Калају. Др. Владимир Тројановић и дружина ставили су интер-

---

писујем тај велики утицај, који он има на своје земљаке, поглавито његовој слепој вери при свршавању религијозних обреда

Круже вести о његовој поткупљивости Говоре, да је он склонио велико благо и да је његова побожност само завеса, иза које се скривају његови пороци. Што се мене тиче, ја не нађох да је оправдана та оптужба Такви гласови потичу обично из таквих слојева који вечито налазе узрок утицају у материјалну богатству. Једном у недељу сретох председника, где изјутра иде у скромну цркву, што беше не далеко од његове куће. На њему беше цилиндар и фрак. Али одело то беше смешно, и председник је изгледао као карикатура фермера, који иде да учини прву посету у двору. Ну и Линколн не беше телесно привлачан. Он беше по себи ружан, али га ми опет поштујемо, крај све његове ексцентричности и унакарађивању у оделу. Председник Транзвала држао је у једној руци молитвеник, а у другој чисту махраму за нос. Из радозналости пођем за њим. Мислио сам, да ће црква, у коју иде председник, бити препуна народа. Малена црква у Преторији могла би примити у се до сто људи. Но у овај мах беше у њој једва туце-два богомољаца, од којих већина беху матере с децом на рукама. Председник седе на наслоњачу украј престола. То беше једино преимућство његово над присутнима. Служба беше необично проста. Подужа молитва, подужа проповед, једна или две духовне песме, глава из библије и благослов.

Дечурлија се владала као обично што се владају, кад су гладна. Али дерање дечје није ни мало сметало ни Павлу Кригеру, ни проповеднику, нити икоме од присутних. Председник је певао старинске црквене песме гласом, који сећа на далеку потмулу грмљавину, а проповед је слушао усиљеном пажњом. Ја не видех трогателније службе ни у Вестминстерским црквама.

Кригер и Стејин су представници двеју држава, које се боре за првенство у будућности у јужној Африци. Први је представник типа старозаветнога, упорни, реакционарни и нетрпљиви »укротитељ зверова«, а други је представник сувремене цивилизације, који би да реши нове задаће, не политиком изоловања, но посредством васпитања и унапређењем индустрије и народне пољске привреде. У данашње време Кригер има већи утицај, што је он представник отпора против Енглеза. Стејин је човек садашњости и будућности.

Кад се сврши рат, победилац — па ко био то — имаће да рачуна не само с једном државом у јужној Африци, но с целом групом држава од Капа до Замбезе. Једино насиљем не да се управљати у јужној Африци. Стална управа мора да стече потпоре себи у разумне већине, а већина јужних Африкандера у нормалном времену неће се повести за Кригером, но ће радосно придружити се Стејину.

Превео: **З. В.**

пелацију на владу због тог, што је бр. 8. „Српскога Гласа“ од 25. фебр. 1899. г. који се штампа у Задру. био секвестиран ради уводног чланка Kallay & Comp. Из те интерпелације бележимо ово значајно место: „Госп. Венијамин Калај постао је — веле — у задње вријеме страшно нервозан. Свијест и одважност, којом српски народ у окупиранијем земљама брани своју вјеру и своју народност, доводи г. Калаја у јарост, у коју људи обично упадају кад наговарања, хитрина и пријетње ништа не помажу, и кад се морају да употребе мјере отвореног и јавног насиља, које се на крају крајева свршавају штетом онога, који их употребљава. Исход борбе, која се данас против српске народности и православне вјере у Босни и Херцеговини води, имаће само тај резултат, да ће дати за право историчару Калају, који је сам признао да је Босна један од центара Српства, као што ће зацијело осујетити и сва напрезања г. министра, да тај центар уништи“.

Чеси и Пољаци. Сви пољски листови нападоше једнодушно Чехе, што Чеси тражише, да се на ческим средњим школама предаје и руски језик. „Пољски дневник“ вели, да су Чеси увредили тим осећаје својих савезника Пољака. На страни оних, којима пуца срце за Русима, неће никад наћи Пољаке. Други пољски листови веле: „Не иде то, у Аустрији градити пропаганду за Русију, а тражити уједно потпору Пољака“.

Рат између Енглеске и Транзвала

Са бојишта стижу све новије и новије вести, које ма како да су завијене и прерађене, ипак јасно сведоче, да није више ни сам генерал Робертс у Блемфонтену сигуран. Стање његово мора да је врло критично, кад је нашао за потребно, да повуче сва своја оделења, које су му штитила и леђа и бокове. Нема сумње да ово Робертс не би учинио да му није догорело до лаката. И данас-сутра већ врло је лако могуће, да стигне са бојишта и та вест, да се Робертс повлачи из Блемфонтена.

Тек што је Робертс к себи призвао сва своја оделења са севера, а Бури заузеше Таба Неху. И још се догоди и то, да у непосредној близини Блемфонтена, наиђоше Енглези на заседу, и читаво оделење њихово би заробљено. Енглеска војска, која је отишла била да растера Буре око блемфонтенских водовода, већ се после два дана вратила натраг, не свршивши ништа, јер непријатељ беше тако јак, да га није смела ни напасти. Шта више Енглези морадоше напустити све своје положаје код Модер Ривијера и Бушманекопа. Шта се управо овде збило не зна се још, али да је стање врло судбоносно и критично, види се по томе, што су Бури продрли све до Шпрингфилд Фарма, који је само 6 миља удаљен од Блемфонтена.

И ако је повлачење енглеске војске са севера било толико судбоносно по Енглезе Робертс мораде призвати к себи и оделења, која су му штитила бок и леђа. И Клементсова војска већ је стигла у Блемфонтен. Тиме је бацио енглески генерал Робертс себе у нову велику опасност. И доиста тек што се Клементсова војска повукла, а Бури изненадише енглеску војну посаду од Редербурга и заробише пет енглеских компанија, до 600 војника. Ова је војска свакако требала, да брани железничку пругу између Блемфонтена и Шпрингфонтена. Енглези су сами врло забринути због овог новог пораза свог. У Лондону се шта више као у чуду питају, како се могла ова војска предати тако брзо, кад јој и помоћ беше тако близу. Но што је још главније Бури искрсоше већ и код Јегерсфонтена и железничке мреже Шпрингсфонтенске. Ово је по Робертса врло опасно, јер изгледа, да Бури хоће да му пресеку везу с Капом и да га затворе у Блемфонтену. А да би по Робертса било то у истини права катастрофа, да му се веза са Капом пресече, о томе није потребе доказивати. И тако Роберст не само што не помишља на своје даље продирање, он мора да се брине, како ће да се одржи, и не може да спречи Буре да му не секу везе, не отимају коње и муниције, једном речи, он не само што више није сигуран, ни у самом Блемфонтену, већ шта више није сигуран ни да ће се читаве главе моћи вратити одкуда је и дошао Са нестрпљењем очекује и последњу помоћ из Енглеске, а то је последња редовна војска, 8-а дивизија. Но што ће све донде бити и колико ће се стање и онда моћи поправити питање је. Једино је извесно, да ће рат још дуго трајати, и да су Еглези знали за ово што данас знају, они би после заробљења Кронжова пристали на мир, а не би га онако одбили.

У досадањим успесима бурским претрпели су Бури и један пораз. Јака енглеска војска са топом напала је била дивизију Вилебоа Мареља. Чтица ова дивно се борила, но кад је била стерана с висова, и кад јој је погинуо њен храбри војсковођа она се предала. Тако је допало ропства њих 55, већим делом Бура, али доста Немаца, Француза и Холанђана. Пораз овај нема по Буре никаква значаја, већ само толико, што и они, као и у Паризу оплакују смрт овог храброг француског официра, који се јуначки борио поред Жубера, и бурски народ и после смрти Жуберове својим услугама много задужио.

„Милановo!“

Недавно је краљ Александар изабран за почасног члана белгијског географског друштва у Анверпу. Зашто? — Београдски листови тврде, да је то зато, што се јако брине око подизања привреде у Србији.

Ми смо одмах знали, да то није могуће. Јер би то личило ономе, као кад је кинеско лекарско удружење изабрало за свог почасног члана Ху-Леја за то, што — лепо пева. Него ће ту бити други узрок. И доиста је тако.

У 67. броју званичних „Српских Новина“ од ове године, изишао је указ, који засеца у географију и који је без сумње изазвао сензацију чак и у Белгији. Тај указ гласи дословце:

„Ми Александар I. по милости Божјој и вољи народној краљ Србије. На предлог Нашег Министра унутрашњих дела решили смо и решавамо: да се село „Коњско“, у срезу пчињском, округа врањског, по изјављеној жељи његових становника, од сада зове „Милановo“. Наш Министар унутрашњих дела нека ово решење изврши. 17. марта 1900. год. у Београду Александар с. р. Министар унутрашњих дела Ђ. А. Генчић с. р.“

У осталом, што ће се село Коњско звати од сад званично Милановo, то је само један део „географског преображаја“ у Србији. Већ се сад, и ако не званично, зове Београд, Црниград, а скоро ће се прозвати званично и варош Краљево Милановo, и цела држава Србија неће се више звати Србија, већ држава — Миланова.

Само је питање: Докле ће се тако звати?! Да од Миланова не постане после какво Калајево?

Каква ће то тек бити значајна промена у географији! Географска друштва треба да се пожуре, те да и раскраља Милана бирају за свог почасног члана, јер се он заиста јако трудио и труди, да доведе географију у нов — колосек.

Вести из места и са стране.

Наш лекар међу Бурима. Једном пештанском листу пишу: Пре неколико дана приспео је лађом из Африке у Лисабон лекар др. Александар Поповић, који је провео неколико недеља међу Бурима. Др. Поповић био је много година лекар у купатилу Мехадији, па је с тога добро познат нашем свету, који је одлазио у ово чувено купатило на лечење. Поповић је нашао у Лисабону неколицину својих земљака и причао им је о својим занимљивим доживљајима у јужној Африци. Он је рекао, да Бури нису оклевали ни једнога тренутка да ратују за свету ствар и да је одушевљење за ратовањем нагло се распалило у Транзвалу. Многи људи у Преторији, стари и млади, војници и трговци уверавали су Дра Поповића, да они неће пре мировати, док не буде осигурана слобода бурским републикама. Ако рат буде трајао и годинама, њихова воља и одушевљење не ће малаксати. Ово је рекао генерал Бота Поповићу. Поповић је својим очима видео, кад су Бури заузели Шпионкоп. Ту су Бури чинили чуда од храбрости, 442 Бура ударило је на 2500 Енглеза и нагонили су их да беже. По речима лекаревим раширише су се по јужној Африци многе заразне болести, које се могу лако пренети и у Европу. Била би највећа казна по европске државе кад се оне не би умешале да прекину ратовање, него би се ове опасне болести пренеле и у Европу. Др. Поповић је намеран да своје доживљаје преда јавности. При крају примећује извештач, да народ у Лисабону, и у целој Шпанији и Португалији симпатише с Бурима, ма да владе ових држава подржавају добре односе с Енглеском. Кад је један лист објавио неку победу Бура над Енглезима, у Лисабону на улицама читало се то јавно и с одушевљењем и усклицима је поздрављано. То више говори, него све дипломатске ноте, које брзојави разносе по свету и које не заслужују никакве пажње.

Бриселски атентат. Истрагом против атентатора Сипида све се више испоставља, да иза атентатора не постоји никаква завера против енглеског наследника. — Раденичка странка издала је прокламацију, у којој протестује против владине тежње, да социјалисте учини морално одговорним за атентат.

Дивиденда акција Српске Банке. По решењу главне скупштине акционара Српске Банке, одржане 18. (31.) марта о. г. исплаћује Српска Банка почев од 2. (15.) априла о. г. дивиденду за 1899. год. и то: купон бр. 4. од акције јединица са кр. 4·—, а купон бр. 4. од акција десетица кр. 40·—. Дивиденда исплаћује се осим на банчиној благајни и код свих српских новчаних завода без икаквих одбитака.

Руски језик у ческим школама. Чески сабор већао је о предлогу заступника дра Шаманека, да се у све средње школе са наставним језиком ческим уведе руски језик. Прадлагач је разлагао, да је учење руског језика за Чехе потребито са практичких индустријских и трговачких разлога, јер је Русија поље за извоз ческих индустријских производа. На то је предлог ческим гласовима упућен школском одбору.

За један сат отрована. У руском пограничном месту Силце близу Катовица одиграо се један жалостан случај. Млада жена некога чиновника у тамошњој творници казана добила је ноћу на образу богиње. Није павила, и кад се удешавала ујутру, откинула је. На то је усула прашка, којим се белила, и на то раница отекне, те се показаше знаци, да је крв тешко отрована. Отров је тако брзо напредовао, да га није могао предупредити никакав лек. Није трајало свега ни један сат, а жена је у највећим мукама испустила душу. После се доказало, да је прашак имао у себи отрова.

Реформа календара у Румунији. Народни посланик у Румунији, Косаческу поднео је парламенту румунском предлог закона о роформи календара. Предлог му гласи овако: Чл. 1. Дан 19. јула 1900. сматра се у свој Румунији као 1. август, и почевши од тога дана биће григоријански календар, или нови стил, једини употребљени календар за сва означавања датума у свима актовима грађанскога и верскога живота и у свима јавним звањима. Чл. 2. После 19. јула по старом стилу сви пре ступања у живот овог закона по старом стилу одређени датуми и рокови променуће се на дотичне нове рокове, који једини важе. Чл. 3. Народни и верски празници задржаће данашње датуме, али по новом стилу. Као образложење приложен је законском предлогу меморандум, који су академији наука поднели професори свеучилишта Спиро Харет, Давид Емануел и Е. А. Панград.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 27. марта.

Шопрон. (Ор. тел.) Општине Лочманд, Чепрег, Витњед, Капувар и друге поплављене су. Опасност велика прети. Железнички саобраћај је прекинут.

Бетања. 5 енглеских компанија што су заробљене, ни су имале код себе топова. Бури прете јако енглеској вези на југу.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Дописнику из Купинова. Било је сложено, ал због нагомиланог материјала изостало. Сад је одоцнело.

Г. К. В. у Темишвару. Ваша се ствар за то задржала, што сте написали да се писмо преда баш лично гл. уреднику, а он није био у Н. Саду.

Трговина.

Званичне забелешке будимпештанске берзе.

26. марта (7. апр.) 1900.

Пијаца је доста жива била. Млинови су живо куповали. Продато је 30.000 мет. цената.

Пшеница банатска, стара, каквоћа по хектолитру од 76 до 79, цене од 50 килограма од 7 круна 45 пот. до 7 кр. 90 п.; потиска стара, каквоћа по хектолитру од 76 до 79 цена од 50 килограма од 7 кр. 65 пот. до 8 кр. 35 п.; пештанска, стара, каквоћа по хект. од 75 до 81, цена од 50 килограма од 7 кр. 40 пот. до 8 кр. 10 п.; бачка, стара квал. по хкл. од 72 до 74, цена од 50 кр. од 7 кр. 10 п. до 7 кр. 70 п.

Раж прве врсте, цена од 50 кгр. од 6 кр. 25 п. до 6 кр. 45 пот.

Јечам, за пићу од 50 кгр. од 5 кр. 60 п. до 6 кр. — п

Зоб, цена од 50 кгр. од 5 кр. 35 п. до 5 кр. 45 п.

Кукуруз стари, цена од 50 кгр. од 5 кр. 25 п. до 5 кр. 45 п.

Репица, цена од 50 кгр. од 12 кр. 50 пот. до 13 кр 05 пот.

Проја, од 5 кр. — п. до 5 кр. 30 п.

Маст, 50 кгр. 57 кр. — п. до 58 кр. — п.

Сланина, 50 кгр. 47 кр. — п. до 48 к. — п.; сушена 52 кр. — пот. до 53 кр. — п.

Шљиве, босанске 50 кгр. од 16 кр. 50 п. до 27 кр. 25 п.; славонски пекмез 50 кгр. 18 кр. до 18 кр. 50 п. српски пекмез 16 кр. 25 п. до 16 кр. 50 п.

Преглед трговине у прошлој недељи.

Петролеум. Фијуманско-амерички 49 кр. — пот. фијуманско-руски 45 кр. 50 пот.; салонски, оршавски 43 кр. 50 пот.; кронштатски прима 41 кр. 50 пот. (све од 100 кила нето са 20 процената таре са бурадима, царина се узима у Будимпешти); угарски са 3 крста 45 кр. — п., са 2 крста 43 кр. 50 пот. нето од 100 клг. таре са буретом, царина се узима у Будимпешти.

Кожа. Волујска и кравља учињена кожа од 5—6½ клг. тежине вреди 170—175 кр.; а од 8—10 клг. вреди 150 до 155 кр.; углачана од 6—6½ клг. вреди од 180—185 кр. мрка од 6—7½ клг. 185—190 круна; телећа кожа мрка од 10—14 клг. 420 кр. до 450 кр., учињена од 6—7 клг. 355 до 360 кр., углачана од 8—9 клг. 365 кр. до 375 кр.; питлинги од 2½—3 клг. од 260 до 270 кр.; учињени од 3—4 клг. 245 до 255 кр.; мрки од 1½—2½ клг. 295—220 круна; учињене свињске коже од 18—22 клг. 155—158 кр. (Све рачунајући по 50 клг.)

Детелина. Угарска луцерн (плава) детелина од 36 кр до 45 кр., талијанска од 41 кр.—44 кр. од 50 клг.

Мухар. 6 кр. 50 пот. до 7 кр. 50 пот. од 50 клг.

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

Дукати	11 кр. 41 п.
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 27 п
Угарска златна рента (од 100 круна) . . .	97 кр. 30 п
Угарска крунска рента	93 кр. 50 п.
Аустријска златна рента	98 кр. 50 п.
Немачке државне марке (од 100 мар.) . .	118 кр. 55 п
10 фунти стер. (мењачки курс у Лондону) .	242 кр. 90 п.

ПОЗИВ.

ГГ. деоничари „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина, умољавају се, да припошљу потписаном председнику своје привремене признанице, да могу добити деонице, које су већ готове. У случају да је који од гг. деоничара своју признаницу изгубио, то сваки нека се ма и картом тога ради пријави, како би му се деонице послале.

У Руми 6. (19.) марта 1900.

Др. Жарко Миладиновић,
председник „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина.

ЈАВАН РАЧУН И ЗАХВАЛНОСТ.

Приликом игранке, коју је новосадски филијал друштва „Црвеног крста“ у земљама св. круне угарске 12. (24.) фебруара т. г. приредио, утекло је свега 932 круне прихода, од којег, после одбитка издатка од 641 кр 01 пот., остаје у корист друштвене благајне 290 кр. 99 пот. чистог прихода.

Добровољне прилоге дали су г-ђе и гг. по 100 круна: супруга Лазара Дунђерскога: — по 20 кр.: Анастасија Алексић пл. Мајна, каменичка ц. и кр. кадетска школа, магистрат сл. кр. града Н. Сада, централни кредитни завод, „Матица Српска“, официрски кор овдашњег бат. ц. и кр. пеш. пука бр. 6.; — по 17 круна: Ђока Мијатовић; — по 12 круна: Ана, Авелина и Марија Алексић пл. Мајна заједно; — по 11 круна: Барон Кемерс генерал-мајор; — по 10 круна: удова Теодора Хирша, Алојз Штиглер, поруч. Ђорђе Видицки, др. Флат Виктор, Митрофан Шевић, новосадска I. мађ. задруга за предујам, Тоза Хаџић, новосадска штедионица, српска задруга за међусобно помагање и штедњу; — по 7 кр.: Ричард Крон, др. Душан Милић; — по 6 кр.: Едуард Брунер, супруга Карла Крона, Јелена Таубнер, Ђорђе Копер; — по 5 круна: др. Јован Белохорски, А. Пајевић; по 4 круне: удова Албина Добруцки, Глипетнер генерал-мајор, др. Григоријевић Н., Људевит Фрајнд, Б. Гутман, др. Карло Кон, Браћа Шварц, Браћа Кенигштетлер; — по 3 круне: др. Људевит Салаи, др. Максим Опенхајмер, Гавра Дизген, Милан Француски; — по 2 круне: Михајло Куборци, Александар Бам, др. Мориц Офнер, Дезидериус Балог, Емерих Дизген, Алојз Дизген; — по 1 круну Н. Денгел мерник.

Како племенити приложници, тако и г-ђе редитељке и гг. редитељи игранке, за своје ревносно и успешно суделовање нека приме израз наше најискреније захвалности.

Председништво.

Јавна захвала.

Долепотписане захваљујемо свима, који су на погребу нашег непрежаљеног и назаборављеног брата, односно мужа, стрица, зета и шогора

МАРКА ЂОРЂЕВИЋА

учествовали нека приме нашу захвалност, понособ ова г. г. месни парох Ђура Максимовић, јеромонаси из Беочина Леонидас Бугарски, који се са дирљивим говором у цркви с нашим драгим покојником опростио, и госп. Мелентије Бабић. Нека је хвала месном учитељу госп. Шевићу, који је са децом у цркви појао, целом месном грађанству без разлике вере и народности, и свима другима са стране, који су покојника до хладног гроба испратили. Нека је хвала и и онима, који су било писмено, бизо усмено своје саучешће изразили.

У Черевићу, 8. априла 1900. г.

У име родбине ожалошћена супруга и сестра:
Лепосава Деспотовић, Мила уд. Ђорђевић.
134

ОГЛАСИ.

639 / végrh szám. 1900.

Arverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t-cz., 102. § a értelmében ezennel közhirrré teszi, hogy az Ujvidéki kir. törvényszék 1900 évi V. 223 számu végzése következtében Dr. Mayer Oszkár Ujvidéki ügyvéd által képviselt Wasservogel és Sreiner bpesti ezég javára Csurcsics Dawid s neje Ujvidéki lakosok ellen 390 kor. 82 fil. s jár. erejéig 1900. évi februar hó 20 n foganarositott kielégitési végrehajtás utján le foglalt és 800 kor. becsült következö ingóságok, u. m. 20 wég gyapju szewet nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az Ujvidéki kir. járásbiróság 1900-ik évi V. 223/2 számu végzése folytán 390 kor. 82 fil. tőkekövetelés ennek 1899. évi Deczember hó 31 napjától járó 6% kamatai, ⅓ % váltó dij és ovásdijjal eddig összesen 79 kor. 70 fillben biróilag már megállapitott költségek erejéig Ujvidéken alperes uzletében leendö eszközlésére 1900 évi Aprilis hó 17. nápjának dél elötti 9 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LV. t-cz. 107. és 108. § a értelmében készpénzfizetés mellet, a legtöbbet igérönek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni

Amenyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX t-cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik

Kelt Ujvidéken 1900 évi Aprilos hó 2 n

Basch Sándor
kir. birósági végrehajtó.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
ДИМ. В. ЈОВАНОВИЋА
У БЕЛОЈ ЦРКВИ

потребује једног старијег солидног и ваљаног помоћника.

133 1—3

Бр. 135. / 1900.

ОБЈАВА.

Ритска управа јавља, да ће путем јавне лицитације на време од дана продаје до 31. децембра 1900. г. следеће земљиште за пашу издавати:

А) Земљиште у задољмљеном риту:

1. Земљиште у свима заливима лежеће између насипа и малог канала у мањим парцелама;

2. У VI. заливу: Д.-Ковиљски део „двојнице“ око 63 ланца.

3. У VI заливу: Г.-Ковиљском делу „Пландиште“ око 80 ланаца.

4. У VI. заливу: Каћки део између нашег и новосадског преког насипа око 94 ланца.

5. У VI. заливу: Каћки део „Врбовац“ од наше преко долме и каћке висе према каналу све до куће до својих 170 ланаца.

Б) Земљиште у предољмљу:

1. У III. заливу „Врањак“ што општини припада и

2. онај део од преграђене Тисе уз стари насип

3. У I. заливу: Земљиште између преграђене Тисе уз стари насип.

Лицитација ће почети:

1. У I. заливу 4. (17.) априла 1900. у 8 сати пре подне од Чуруга до жабаљске скеле, а 5. (18.) априла 1900. у 8 сати пре подне од жабаљске скеле до мошоринског брега.

2. У IV. заливу 4. (17.) априла 1900. у 8 сати пре подне од фундационе парцеле до Гардиноваца.

3. У VI. заливу 4. (17.) априла 1900 у 2 сата после подне доњо-ковиљски део „двојнице“ и одма за тим горњо-ковиљски део „Пландиште“.

4. У VI. заливу 5. (18.) априла 1900. у 8 сати пре подне у каћком делу код фундационе парцеле непрекидно према новосадској граници и завршује се са „Врбовцем“.

Умољавају се месне власти, да изволе ову објаву обнародовати.

У Тителу, 5. априла 1900. г.

Никовиц,
председник.

1—3 135

ПРОМЕНА ЛОКАЛА.

Пошт. публици овим стављам до повољног знања, да сам своју

ТАПЕЦИРСКУ РАДИОНИЦУ

преместио у **дунавску улицу бр. 6, у Шомановој кући преко од променаде.**

Захваљујући се на досад поклоњеном поверењу, најучтивије молим, да ми се исто лепо поверење и у будуће поклони, а ја ћу се вазда трудити, да га одржим са брзом и тачном послугом а ваљаном и јефтином израдом свих спадајућих послова у мојој струци.

Са високопоштовањем

Мориц Клајн,
тапецирер.

136 1—3

ВАШАРСКА ОБЈАВА.

ЂУРЂЕВСКИ вашар у **Инђији** одржаваће се на православни велики четвртак, велики петак и велику суботу, т. ј. 6. (19.) 7. (20) и 8. (21.) априла.

Закупници.

132 1—3

Гвожђа, шпецераја, памука и ситне робе трговина
КОСТЕ МИХАЈЛОВИЋА
У ЖАБЉУ

потребује одма једног најмлађег помоћника.

131 1—1

СРПСКА БАНКА У ЗАГРЕБУ

Од **2. (15.) априла о. г.** почевши, исплаћиваће се код **Српске Банке у Загребу дивиденда:**

по **4 круне** за купон **бр. 4.** (за г. 1900) од акција **јединица** Срп. Банке

„ **40** „ „ „ **бр. 4.** „ „ „ „ „ **десетица** „ „

Загреб, 18. (31) марта 1900.

Управа Српске Банке.

130 1—2

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.